

FAKTOROVÁ ANALÝZA DOTAZNÍKU „THE SATISFACTION WITH LIFE SCALE“¹

Dnešní doba je dle Ptáčka a Rabocha (2013) charakteristická vysokými nároky na vzdělávání, specializaci a značným ekonomickým tlakem. Společnost sice preferuje kvantitu nad kvalitou. Nicméně i tak jsou lidé nuceni podávat špičkové výkony. Další zátěž, které dnes čelíme je nejistota a ohrožení v podobě válečného konfliktu na Ukrajině, dalších koronavirových epidemií a s nimi spojených sociálních izolací, ekologické krize aj. Je nelehké si v těchto podmínkách **udržet nadhled, duševní pohodu a životní spokojenost**. A to je i jeden z důvodů, proč jsou tyto fenomény atraktivní v rámci vědeckého zkoumání. V této práci se zaměříme konkrétně na životní spokojenost a metodu, která se jí pokouší kvantifikovat. Faktorové analýze podrobíme konkrétně dotazníkovou metodu **The satisfaction with life** (dále jen SWLS) v překladu Jara Křivohlavého (Křivohlavý, 2007). Ta je jednou z nejznámějších metod a je zaměřena na kognitivní složky našeho zážitku. Ve své podstatě tedy zkoumá kognitivní hodnocení spokojenosti s naším životem. Je konstruována z pěti následujících tvrzení:

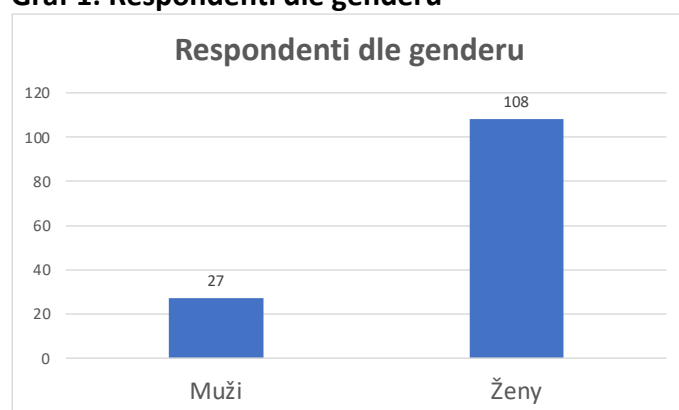
- Můj život se v mnoha směrech blíží mému ideálu života.
- Podmínky mého života jsou výtečné.
- Jsem spokojen se svým životem.
- Já jsem dosud dostal od svého života to podstatné, co od něho očekávám.
- Kdybych mohl žít svůj život ještě jednou, nic podstatného bych na něm neměnil.

Respondenti mohou ke svým odpovědím využít sedmistupňovou² škálu Likertova typu. Jejím prostřednictvím určují míru souhlasu s tvrzením.

Výzkumný soubor

Data, která byla využita pro faktorovou analýzu dotazníku SWLS byla získána v prosinci 2021 nenáhodným výběrem, konkrétně metodou sněhové koule. Respondenti vyplňovali online dotazník, který jim byl distribuován prostřednictvím e-mailu a příspěvku na sociálních sítích. Do výzkumu se zapojilo celkem 135 respondentů. Z analýzy vyplynulo, že pouze 20 % (27) respondentů byli muži, zbylých 80 % (108) respondentů byly ženy.

Graf 1: Respondenti dle genderu

¹ Data a další informace o této zprávě jsou dostupné na adrese <https://dostal.vyzkum-psychologie.cz/stat4?i=126>.

² Konkrétní škála: 1 = výrazně nesouhlasím; 2 = nesouhlasím; 3 = spíše nesouhlasím, nežli abych souhlasil; 4 = nepřikláním se ani k souhlasu, ani k nesouhlasu; 5 = spíše souhlasím, než abych nesouhlasil; 6 = souhlasím; 7 = výrazně souhlasím.

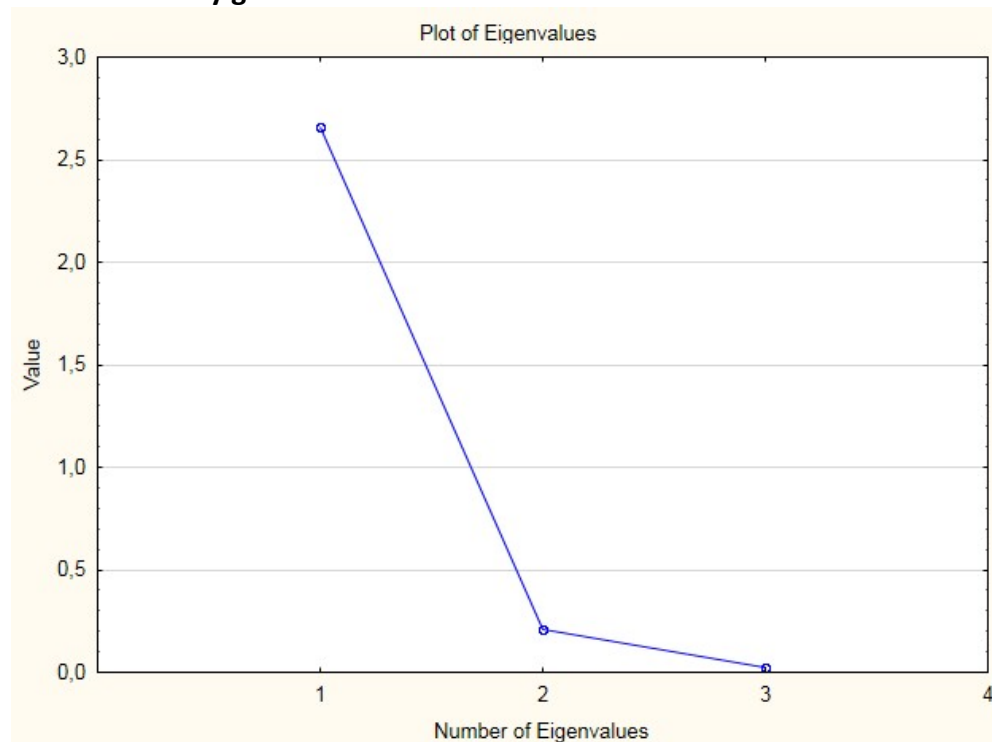
Aplikace Faktorové analýzy dotazníku SWLS

Pro analýzu byla využita metoda FA hlavní osy (s využitím normalizovaného varimaxu pro dosažení simple structure). Prostřednictvím této metody **ověříme, zda je dotazník správně konstruovaný, zda tedy zahrnuje jen jeden hlavní faktor** (životní spokojenost) **a do jaké míry je tento faktor syčen jednotlivými otázkami**. Pro analýzu byl použit program *Statistica 13.4*, který umožnil zjistit následující informace.

Vlastní čísla

Skrze analýzu vlastních čísel, pro jejichž identifikaci byla použita hraniční hodnota 1 byl vyextrahován jen jeden faktor a to s hodnotou vlastního čísla **2,66**. Existenci jediného faktoru potvrzuje i jeho zobrazení v rámci sutinového grafu (Graf 2). Na základě tohoto zjištění lze usuzovat, že dotazník sytí pouze jednu škálu.

Graf 2: Sutinový graf vlastních čísel

Tabulka 1: Vlastní hodnoty a rozptyl Dotazníku SWLS

	Vlastní číslo	Rozptyl
Faktor 1	2,66	53,15

Faktorové náboje

Další proměnnou, kterou jsme v rámci Faktorové analýzy zkoumali byly faktorové náboje. Ověřovaly jsme nakolik jednotlivá tvrzení sytí zkoumaný Faktor (životní spokojenost). Z analýzy vyplynulo, že nejvyšších hodnot dosahují dvě tvrzení, konkrétně: Můj život se v mnoha směrech blíží mému ideálu života a Jsem spokojen se svým životem. Hodnoty analýzy Faktorových nábojů jsou uvedeny v Tabulce 2, ze které je patrné, že se hodnoty pohybovaly v rozmezí 0,27 až 0,82.

Tabulka 2: Faktorové náboje jednotlivých položek dotazníku SWLS

Tvrzení	Faktor 1
Můj život se v mnoha směrech blíží mému ideálu života.	0,71
Podmínky mého života jsou výtečné.	0,48
Jsem spokojen se svým životem.	0,82
Od svého života jsem dosud dostal to podstatné, co od něho očekávám.	0,42
Kdybych mohl žít svůj život ještě jednou, nic podstatného bych na něm neměnil.	0,27

Tabulka 3 pak zobrazuje komunalitu jednotlivých položek neboli váhu, s jakou námi identifikovaný faktor přispívá do rozptylu dané položky.

Tabulka 3: Komunalita jednotlivých položek dotazníku SWLS

Tvrzení	Komunalita
Můj život se v mnoha směrech blíží mému ideálu života	0,50
Podmínky mého života jsou výtečné	0,23
Jsem spokojen se svým životem	0,67
Od svého života jsem dosud dostal to podstatné, co od něho očekávám.	0,17
Kdybych mohl žít svůj život ještě jednou, nic podstatného bych na něm neměnil	0,08

Závěr:

Námi realizovaná faktorová analýza potvrdila, že dotazník SWLS zkoumá jediný faktor. Který lze na základě definovaných položek dotazníku opravdu pojmenovat Životní spokojeností. Z analýzy dále vyplynulo, že tento jediný faktor vysvětluje 53,15 % celkového rozptylu.

Pro úplnost byla kalkulována i Cronbachova alfa, která nabývá hodnoty 0,83 a v případě analýzy jednotlivých položek nebyla identifikována žádná, po jejímž odstranění by se reliabilita dotazníku významně zlepšila.

Dotazník SWLS lze tedy na základě provedených analýz vyhodnotit jako vhodně konstruovaný.

Pro úplnost je však nutné zmínit i omezení realizovaných analýz, a to především z důvodu genderové nevyváženosti výzkumného souboru. Ten byl tvořen z 80 % ženami a jen z 20 % muži. Toto je zcela jistě efekt nenáhodného výběru, kterému by mělo být ideálně zamezeno.

Zdroje:

- Ptáček, R., Raboch, J. (2013). Burnout syndrom jako mezioborový jev. Praha: Grada Publishing.
- Křivohlavý, J. (2007). SWLS. from <http://jaro.krivohlavy.cz/kdy-je-cloveku-dobre-0>